

OSMANLICA - TÜRKÇE ANSİKLOPEDİK LGAT

KÂMÛS-I TÜRKİ

Şemseddin Sami

Hazırlayanlar

Yrd. Doç. Dr. Raşit Gündoğdu

Yrd. Doç. Dr. Niyazi Adıgüzel

Ebul Faruk nal

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	7
ÖNSÖZ	11
YAYINCININ ÖNSÖZÜ	17
NESH YAZI İLE MUKÂTA'ÂT	19
RİK'A YAZI İLE MUKÂTA'ÂT	20
İŞÂRÂT-I MAHSÛSA	21
FİHRİST	1217

LÛGAT

ا Elif:.....	22-201	ص Sad:.....	624-663
ب Be:.....	202-265	ض Dad:.....	664-667
پ Pe:.....	266-290	ط Tı:.....	668-711
ت Te:.....	291-361	ظ Zı:.....	712-713
ث Se:.....	362-364	ع Ayn:.....	714-744
ح Cim:.....	365-387	غ Gayn:.....	745-757
چ Çim:.....	388-419	ف Fe:.....	758-785
ح Ha:.....	420-443	ق Kaf:.....	786-877
خ Hı:.....	444-467	ك Kef:.....	878-948
د Dal:.....	468-506	ل Lâm:.....	949-965
ذ Zel:.....	507-510	م Mîm:.....	966-1117
ر Rı:.....	511-531	ن Nun:.....	1118-1145
ز Ze:.....	532-544	و Vav:.....	1146-1163
ژ Je:.....	545	ه He:.....	1164-1175
س Sin:.....	546-595	ی Ye:.....	1176-1216
ش Şin:.....	596-623		

SUNUŞ

Kelimeler bir dilin hazinesi mesabesinde. Harfsiz kelimeyi, kelimesiz cümleyi, cümlesiz de dili düşünmek mümkün değildir. Dilde kullanılan kelimelerin manasının herkes tarafından bilinmesinin mümkün olmayacağı bir gerçektir. İşte bu sebeptendir ki kelimelerin manalarını açıklayan sözlüklere ihtiyaç hâsıl olmuştur.

Anadilde kullanılan kelimelerin manalarını açıklayan sözlükler olduğu gibi, yabancı dillerde kullanılan kelimelerin manalarını açıklayan sözlükler de bulunmaktadır. Dilin ne zaman doğduğunu ve ne zaman çeşitlilik gösterdiğini tam olarak bilemiyoruz. Bu nedenle farklı dilleri anlayabilmemiz için kelime ve terimlerin manalarını bilmemiz gerekmektedir.

Osmanlı ülkesinde hazırlanmış pek çok sözlük bulunmaktadır. Lügat-i Nâcî, Ahter-i Kebîr, Vankulu, Lehce-i Osmânî, Firuzâbâdî, Kâmûs-ı Türkî vesair sözlükleri bu meyanda sıralayabiliriz. Bunlardan bir kısmı Farsçadan Türkçeye, bir kısmı Arapçadan Türkçeye tercüme şeklinde hazırlanmış ve bir kısmı ise Türkçe kelimelerin daha geniş bir şekilde açıklanması olarak düzenlenmiştir.

Neşrine çalıştığımız Kamûs-ı Türkî, 20 Ramazan 1317 (22 Ocak 1900) tarihinde Şemseddin Sami tarafından hazırlanmış Türkçeden Türkçeye bir sözlüktür. Şemseddin Sami, kelimenin menşesine bakmadan Türkçe konuşma dilinde kullanılan bütün kelimeleri Türkçe olarak kabul edip sözlüğüne almış ve sözlüğünün adını da "Kâmûs-ı Türkî" olarak isimlendirmiştir. Kelimenin aslı ister Arapça olsun, ister Farsça olsun isterse batı dillerinden bir dil olsun hiç birinde de ayırım yapmaksızın hepsine Türkçe gözüyle bakmış ve sözlüğüne de almıştır. Ancak kelimeleri açıklarken Türkçeye hangi dilden geçtiği hakkında bilgiler vermiştir.

Sözlüğün hazırlanmasında hedef kitle, Osmanlıcayı yeni öğrenmekte olan Tarih, Edebiyat, Arşivcilik ve Kütüphanecilik öğrencileridir. Önce kelimenin orijinali Osmanlı harfleri ile verilmiş, daha sonra okunuşu Latin harfleri ile yazılmış ve daha sonra da manası transkribe edilmiştir. Transkribe esnasında orijinale sadık kalınmaya çalışılmış yer yer çok az bir şekilde sadeleştirme yoluna gidilmiştir. Sözlükte tarafımızdan yapılan eklemeler köşeli parantez [] içerisinde yazılmıştır.

Sözlükte kullanılan işaretlerden; "||" manayı değiştiren tabirler ve ilmî terimler arasına konmuş; "≡" ise aynı kelimenin cinsi değiştiğinde yani isim, fiil, sıfat olduğunda alacağı manayı belirtmek için konulmuştur.

Sözlüğün hazırlanması esnasında büyük yardımlarını gördüğümüz Osman ERDEM, Mehmet BAYRAK ve Hatice GÜNDOĞDU'ya; böyle hacimli bir kitabın en iyi şekilde ve büyük bir özveriyle basımını üstlenen Ahmet DÜNDAR ve İdeal Yayınevi'ne teşekkürü yerine getirilemez bir borç biliyoruz.

Elbetteki bu çalışma eksikliklerden vareste değildir. Bu eksiklikler iyi niyetli dostların teklif ve uyarılarıyla tamamlanacaktır. Bunun bilinci içerisindeyiz ve yapılacak tenkitler için şimdiden teşekkür ediyoruz.

Hazırlayanlar